

Ἡ κατωτέρω περιγραφή ἐλήφθη ἐκ τῶν Περὶ Ῥωσσίας ἐπιστολῶν (Lettres sur la Russie) τοῦ κ. G. de Molinari, ἀρχισυντάκτου τῆς «Ἐφημερίδος τῶν συζητήσεων.»
Σ. τ. Δ.

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ ΕΝ ΜΟΣΧΑ.

Παρέτεινα τὴν ἐν Μόσχᾳ διαμονήν μου, ἵνα παραστῶ εἰς τὰς κατὰ τὴν μεγάλην ἐβδομάδα συνειθιζομένας τελετάς. Οὐδὲ μετενόησα διὰ τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην, καίτοι ὑπό τινας ἐπόψεις, ἰδίως ὑπὸ τὴν γαστρονομικὴν, ἡ ἐποχὴ αὕτη εἶναι ἥκιστα εὐάρεστος. Κατὰ τὴν μεγάλην ἐβδομάδα οὐ μόνον δὲν παρέχεται εἰς τὸν στόμαχον περιποιήσις ἀναξία τῆς σπουδαιότητος τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς βασάνους ποικίλας ὑποβάλλεται, ἐν οἷς πρώτην κατέχει θέσιν ἡ τῆς πείνης βάσανος. Ὑπάρχουσιν εὐλαβεῖς ἀδυσώπητοι, τρεφόμενοι κατὰ τὰς τελευταίας τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέρας διὰ τεμαχίου μόνον μέλανος ἄρτου, βεβρεγμένου ἐν ὀλίγῳ ὕδατι, οἵτινες μάλιστα καὶ οὐδὲ κἂν ἄπτονται τροφῆς κατὰ τὴν μεγάλην παρασκευήν. Καὶ ἐτι χεῖρον δέ. Οἱ ἄκρον φανατικοὶ, ὡς εἰ ἤθελον νὰ καταστήσωσι τὸν στόμαχον ὑπεύθυνον ἐπὶ ταῖς παρεκτροπαῖς τῶν ἄλλων μελῶν, κατέγιναν μετὰ σατανικοῦ πνεύματος πρὸς πολλαπλασιασμὸν τῶν βασάνων τοῦ φοβεροῦ ἐγκληματίου. Ἐξορίσαντες πρῶτον ἀπηνῶς τῶν μαγειρείων τὸ βούτυρον, τὰ ὡὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἡθῆς, ἐπενόησαν οὗτος μὲν τὸ ἔλαιον τοῦ σιναπέως, ἐκεῖνος δὲ τὸ ἔλαιον τοῦ ἡλιοτροπίου, καὶ ἕτερος τὸ τοῦ καννάβεως καὶ συνδυάσαντες ταῦτα μετ' οὐκ οἶδα τίνων ἄρτυμάτων, παρεσκίασαν ἐδέσματα, ἅτινα μάλιστα συνιστῶσιν ἀνά τρώγῃσι ψυχρά! Ἴδου κατάλογος τῶν φαγητῶν νησιτισίμου γεύματος: Ῥόφημα σικάλεως καὶ σικύων (ἀγγουρίων) ἐμβεδαπτισμένων ἐν κῆρ, ¹ τουρσί, χόνδρος (μελουροῦρι) με ἔλαιον καννάβεως καὶ γεώμηλα θραστά. Πάντων τούτων τῶν φαγητῶν, τὸ χεῖρον ἀναμφισβητήτως εἶναι ὁ διὰ κανναβίνου ἐλάϊου ἀρτυόμενος χόνδρος, οὐδὲ δύναμαι ἄνευ φρίκης καὶ νῦν ἐτι νὰ ἀναμνησθῶ αὐτοῦ, καίτοι μηδέποτε φαγῶν ἀλλ' ἀπλῶς ἰδὼν καὶ ὀσφρανηθεὶς, χάρις εἰς τὴν ἀβρόφρονα ἀνεξιθρησκείαν τῶν φιλοξενούντων με. Εὐτυχῶς ἡ στιγμή τῆς ἀπελευθερώσεως ἐγγίχει καὶ ταχέως θὰ λυτρωθῶμεν τοῦ γαστρονομικοῦ τούτου καθαρτηρίου. Ἐφθασε τὸ μέγα σάββατον κατὰ τὴν ἐνδεκάτην τῆς νυκτὸς ὥραν μετὰβαίνομεν εἰς Κρεμλίνον, καὶ φθάνομεν, διερχόμενοι διὰ λαθυρίνου κακῶς φωτιζομένων καὶ χεῖρον ἐστρωμένων ὁδῶν, εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ παλαιοῦ φρουρίου. Ἀριστερόθεν ἡμῶν ἐγείρεται ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀναλήψεως καὶ οἱ δύο ταύτης δορυφόροι, ἡ ἐκκλησία τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ καὶ ἡ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ² δεξιόθεν ἡ Μόσκοβα, ἧς πέραν ἐκτείνεται τὸ ἀπέραντον προάστειον

τοῦ Σαμοσκοβάριτς, ὅπερ διὰ τὴν Μόσχαν εἶναι ὅτι ἡ ἀριστερὰ τοῦ Σηκουάνα ὄχθη διὰ τοὺς Παρισίους.

Ἡ ἀκολουθία ἤρχισεν ἤδη ἐν τῇ μητροπόλει, ἥτις βρίθει εὐσεβῶν καὶ ἀπαστράπτει ἐκ τοῦ φωτὸς χιλιάδος κηρίων, ὧν αἱ ἀκτῖνες ἀντανάκλωνται ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῶν εἰκόνων καὶ τῶν λειψανοθηκῶν. Τὸ πλῆθος, —εὐαριθμότερον ἀφ' ὅσον προσεδόκων, —ἴσταται ἐπὶ τῆς πρὸ τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν πλατείας. Μεσονύκτιον σημαίνει, καὶ λιτανεῖα ἧς ἡγεῖται ὁ μητροπολίτης ἐξέρχεται τῆς μητροπόλεως ὅπως περιέλθῃ κύκλῳ αὐτῆς. Ταῦτοχρόνως δωδεκάς κωδωνοκρουσῶν προσδένεται εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ κολοσσαίου κώδωνος τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ Ἰβάν Βελίκι, καὶ τεράστιοι ἤχων κυματισμοὶ πλήττουσι τὰ ἡμέτερα ὠτα. Πρὶν δ' ἢ παρέλθωσιν τινὰ δευτερόλεπτα πανταχόθεν ἐκρήγνυνται κωδωνοκρουσίαι. Ἀρχίζει δηλαδὴ ἡ μεγάλη τῶν κωδῶνων συναυλία. Ἀπαντες οἱ κώδωνες καὶ οἱ κωδωνίσκοι τῆς Μόσχας τίθενται εἰς κίνησιν, καὶ σημειωτέον ὅτι ἐκάστη ἐκκλησία ἔχει τοῦλάχιστον πέντε ἢ ἕξ τοιοῦτους! Τὴν συμφωνίαν τῶν κωδῶνων παρακολουθεῖ φωτοχυσία, καὶ ἑκατοντάδες πυρίνων βελῶν καὶ στεφάνων σκιαγραφοῦνται εἰς τὸν ζοφερόν ὀρίζοντα τῆς συνοικίας τοῦ Σαμοσκοβάριτς, ἧτις ἐκτείνεται πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν. Οἱ κώδωνες καὶ οἱ κωδωνίσκοι ἐξακολουθοῦσι κρουόμενοι, ἀλλ' ἐν τῇ γενικῇ ἀντηχήσει ὀξέων καὶ θαρέων τόνων διακρίνεται πάντων ἐπικρατοῦσα ἡ φωνὴ τοῦ ὀγκώδους Κολοκὸλ τοῦ κωδωνοστασίου Ἰβάν Βελίκι, ὡς ὁ τοῦ τηλεβόλου κρότος διακρίνεται ἐν μέσῳ τοῦ πυροβολισμοῦ τῶν λεπτῶν πυροβόλων. Ταῦτα διακροῦσιν ἡμίσειαν ὥραν, εἶτα δὲ οἱ κώδωνες σιγῶσι καὶ σθέννυται ἡ φωτοχυσία, σιγῇ δὲ καὶ σκότος διαδέχονται τοὺς πρότερον κρότους καὶ τὸ φῶς. Μόνον ἐντὸς τῶν ἐκκλησιῶν δὲν παύουσι τὸ ἄπλετον τῶν λαμπάδων φῶς καὶ ὁ ἤχος τῶν ψαλμοψιδῶν. Πορεύομαι εἰς τὸ κομψὸν παρεκκλήσιον τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς ὃ συχνάζει ἡ ἀριστοκρατία τῆς Μόσχας. Οἱ ἄνδρες φέρουσι μέλανα ἐνδύματα, οἱ θεράποντες στολάς, αἱ δὲ κυραὶ λευκάς ἐσθῆτας. Ἐκείθεν πέρχομαι εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ ἁγίου Βασίλειου, Βασίλη Βλαγκενδῶν, ἧς τὸ ἐσωτερικὸν προσομοιάζει κολοσσαίᾳ λειψανοθήκῃ. Γέροντες λευκογένειοι ἔμποροι, μακροὺς φέροντες ἐπενδύτας ἐκ κυανοῦ ἐριούχου, ἀσπάζονται εὐλαβῶς τὰς εἰκόνας ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας, ἀφ' οὗ προηγουμένως σταυροκοπηθῶσιν ἐπὶ μακρὸν πρὸ ἐκάστης αὐτῶν καὶ ποιήσωσιν ἀρκετάς γονυκλισίας. Ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας τὸ πλῆθος συνωθεῖται, ὅπως ἀσπασθῆ ἅγια λειψανῶν. Λαμπάδες παντοίου μεγέθους καίουσι καθ' ἑκατοντάδας ἅπαντες οἱ πιστοὶ ἔχουσιν ἀνά μίαν. Κατὰ διαλείμματα

1. Οὐραννευματώδες ποτὸν, συνηθέστατον ἐν Ῥωσίᾳ.

ιερές τις περιέρχεται τὴν ἐκκλησίαν, εὐλογῶν τοὺς πάντας καὶ ἀνακραυγάζων: Χριστὸς βοσ- κρέσσει (Χριστὸς ἀνέστη)· πρὸς θ' ἕκαστος ἀπαντᾷ, κλίνων τὴν κεφαλὴν. Ντὰ βοσκρέσσει (Ναὶ, ἀνέστη). Εἶτα μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας πάντες ἀσπάζονται ἀλλήλους. Ἄλλα κατάκοπος ὢν πλέον, διότι ἡ ὥρα ἦν τρίτη μετὰ τὸ μεσο- νύκτιον, ἐπιστρέφω εἰς τὸ κατάλυμά μου. Τὸ πλῆθος ἐξέρχεται τῶν ἐκκλησιῶν, ἀσπάζονται δ' ἀλλήλους καὶ πρὸ τῶν πυλῶν ἔτι αὐτῶν. Εἶ- δον νεάνιδα δροσερὰν καὶ χαρίεσσαν ἀπαντῶ- σαν διὰ τριπλοῦ φιλήματος εἰς τὸ Χριστὸς βοσ- κρέσσει γέροντος βακενδύτου ἐπαίτου, καὶ ἐζή- λουσα τὸν βακενδύτην ἐκείνον. Εἰς τὸ ἐστιατό- ριον τῆς οἰκίας, παρ' ἧ ἐφιλοξενούμην, φῶς ἄ- πλετον ἐφώτιζε τὴν τράπεζαν, καμπτομένην ὑπὸ τὸ βάρος μεγάλων χοιρομηρίων, ὧν τοῦ Πάσχα, γλυκισμάτων μὲ κορινθιακὰς σταφίδας καὶ χλωροῦ τυροῦ. Ἐπιστρέφουσι τῆς ἐκκλη- σίας, ἀσπάζονται ἀλλήλους, μὴ λησμονοῦντες μηδὲ τοὺς ὑπνέρτας, καὶ καθήμενοι παρὰ τὴν τράπεζαν διὰ τῶν χοιρομηρίων καὶ τῶν λοιπῶν ἐδεσμάτων ἀποζημιούσι τὸν στόμαχον μὲ τὸ παραπάνω δι' ὅσα ὑπέστη ὑπὸ τοῦ χόνδρου καὶ τοῦ κανναβίνου ἐλαίου. Πανταχοῦ ἀγαλλίασις καὶ χαρὰ. Ἄρχεται ὑποφώσκουσα ἡ ἡὼς τοῦ Πάσχα· Χριστὸς βοσκρέσσει! Κυρία *Δ.

ΓΕΥΜΑ ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΟΦΡΑΓΚΟΝ

Ἐν τινι συναναστροφῇ, ἐν ἧ παρευρίσκοντο καλλιτέχναι καὶ ἄλλοι εἰς τὰς ἐκλεκτοτέρας κοινωνικὰς τάξεις ἀνήκοντες, ὁ ὑποκόμης τοῦ Vieil-Castel, γαστρονόμος ἐκ τῶν ὀνομαστοτέρων τῆς Γαλλίας, δὲν ἐδίστασε ν' ἀποφανθῆ ὅτι εἰς μόνος ἄνθρωπος δύναται νὰ φάγῃ γεῦμα πεν- τακοσίων φράγκων.

Ἀκούσαντες τὴν παράδοξον ταύτην γνώμην ἄπαντες ἀνεφώνησαν·

— Ἀδύνατον!

— Ἐννοεῖται ὅμως, προσέθηκεν ὁ ὑποκόμης, ὅτι εἰς τὸ γεῦμα συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ οἶνοι.

— Οὕτως ἢ ἄλλως εἶναι ἀδύνατον, εἶπον οἱ παριστάμενοι.

— Λοιπὸν καὶ ἐγὼ σὰς λέγω ὅτι εἰς μόνος ἄνθρωπος· καὶ λέγων ἄνθρωπος δὲν ἐννοῶ βε- βαίως ἀθροφόνον, ἀλλὰ λεπτὸν γαστρονόμον, ὁπαδὸν τοῦ Μοντρῶν καὶ τοῦ Κουρσᾶ· λοιπὸν εἰς λεπτὸς γαστρονόμος, εἰς ὁπαδὸς τοῦ Μον- τρῶν καὶ τοῦ Κουρσᾶ, δύναται νὰ φάγῃ γεῦμα ἀξίας πεντακοσίων φράγκων.

— Σεῖς, πρᾶδειγματος χάριν;

— Ἐγὼ καὶ πᾶς ἄλλος.

— Εἴσθε ἱκανοί;

— Ἰκανότατος.

— Ἐγὼ καταβάλλω τὰ πεντακόσια φράγ- κων, εἰπέ τις τῶν παρισταμένων. Ἄς συνεν-

νοηθῶμεν ὅμως καλῶς περὶ τοῦ πράγματος.

— Τίποτε ἀπλοῦστερον· θὰ γευματίσω εἰς τὸ Καφενεῖον τῶν Παρισίων, θὰ παραγγείλω τὸ γεῦ- μά μου, ὡς ἐγὼ ἐννοῶ, καὶ τὸ γεῦμα αὐτὸ θὰ στοιχίσῃ πεντακόσια φράγκα.

— Χωρὶς ν' ἀφήσητε τίποτε εἰς τὰ πινακία;

— Αὐτὸ ὄχι, διότι θ' ἀφίσω τὰ κόκκαλα.

— Ἐννοεῖται.

— Καὶ πότε θὰ γίνῃ τὸ στοίχημα;

— Αὔριον, ἐὰν ἀγαπᾶτε.

— Βεβαίως ὅμως δὲν θὰ προγευματίσητε; ἡ- ρώτησέ τις τῶν παρευρισκομένων.

— Θὰ προγευματίσω ὅπως συνήθως.

— Ἔστω. Αὔριον εἰς τὰς ἑπτὰ, εἰς τὸ Κα- φενεῖον τῶν Παρισίων.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ ὑποκόμης μετέβη νὰ γευ- ματίσῃ ὡς συνείθιζεν εἰς τὸ ἀριστοκρατικὸν ἐ- κείνο καφενεῖον. Μετὰ τὸ γεῦμα δὲ ἠθέλησε νὰ γράψῃ τὴν παραγγελίαν τῶν φαγητῶν διὰ τὴν ἐπαύριον.

Προσεκλήθη ὁ ξενοδόχος. Ἦτο τότε χειμῶν· ὁ ὑποκόμης ἐσημείωσε πολλὰς ὀπώρας· ἡ θήρα ἦν ἀπηγορευμένη· ἠθέλησε κυνήγιον.

Ὁ ξενοδόχος ἐζήτησεν ὀκτῶ ἡμέρας διὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ φαγητὰ ταῦτα.

Τὸ γεῦμα ἀνεβλήθη ἐπὶ ὀκτῶ ἡμέρας. Δεξιό- θεον καὶ ἀριστερόθεν τοῦ ὑποκόμητος θὰ ἐγευμα- τίζον οἱ Ἕλληνοδίκα.

Ὁ ὑποκόμης εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ παρατείνῃ τὸ γεῦμά του ἐπὶ δύο ὥρας· ἀπὸ τῶν ἑπτὰ μέ- χρι τῶν ἑννέα.

Εἶχε τὸ δικαίωμα ἂν ἤθελεν εἶτε νὰ ὀμιλῇ εἶτε νὰ σιγᾷ κατὰ τὸ διάστημα τοῦ γεύματος.

Τὴν προσδιορισθεῖσαν ὥραν ὁ ὑποκόμης εἰ- σῆλθεν· ἐχαίρησε τοὺς Ἕλληνοδίκας καὶ ἐκά- θησεν εἰς τὴν τράπεζαν.

Οἱ ἀνταγωνισταὶ τοῦ ἡγνόου ποῖα φαγητὰ παρηγγέλησαν· θὰ ἀπῆλθον τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ἀπροσῆτου. Ὁ ὑποκόμης ἐκάθησε. Τῷ πα- ρετέθησαν ὀστρεῖδια τῆς Ὀστένης καὶ ἡμίσεια φιάλη οἴνου τοῦ Ῥήνου.

Ὁ ὑποκόμης εἶχε μεγάλην ὀρεξίν· ἐζήτησε καὶ ἕτερα ὀστρεῖδια τῆς Ὀστένης καὶ ἡμίσειαν ἔτι φιάλην τοῦ αὐτοῦ οἴνου.

Ταῦτα παρηκολούθησε ῥόφημα φωλεῶν χελι- δόνων, ὅπερ ὁ ὑποκόμης ἐκένωσεν εἰς ἓν πινα- κιον καὶ ἐρρόφησεν ὡς κοινὸν ζωμὸν κρέατος.

— Τῇ ἀληθείᾳ, κύριοι, εἶπε, τόσην διάθεσιν ἔχω ἀπόψε, ὥστε θὰ μοι ἐπιτρέψητε νὰ εὐχαρι- στήσω μίαν ὀρεξίν, ὅπου μοῦ ἐπῆλθεν.

— Δύνασθε νὰ κάμῃτε βεβαίως ὅ τι θέλετε, εἴσθε κύριος.

— Μοῦ ὑπερᾶρέσουν τὰ πιφτέκια μὲ γεώμηλα.

— Κύριοι, νὰ λείψουν αἱ συμβουλαι σὰς πα- ρακαλῶ, ἠκούσθη λέγουσα μία φωνή.

— Μπᾶ! Παιδί, εἶπεν ὁ ὑποκόμης, ἐν πιφτέ- κι μὲ γεώμηλα.